22/05/2026

22 Μαΐου: Εορτάζει ο Άγιος Νεομάρτυς Παύλος ο Πελοποννήσιος

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, 22 Μαΐου, η Εκκλησία επιτελεί ανάμνηση της σύγκλησης της Δευτέρας Οικουμενικής Συνόδου, η οποία συγκροτήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 381 και κατάδικασε τον Μακεδόνιο και όλους τους Πνευματομάχους, που έλεγαν «μη είναι Θεόν το Πνεύμα το Άγιον». Επίσης, εορτάζουμε τον Άγιο Νεομάρτυρα Παύλο τον Πελοποννήσιο, τον Μάρτυρα Κόδρο, τον Μάρτυρα Βασιλίσκο. Μια ακόμη μάρτυς που εορτάζουμε σήμερα είναι η Αγία Σοφία. Επίσης τον Άγιο Ιωάννη τον Βλαδίμηρο, τον Βασιλιά και θαυματουργός, ο οποίος κατήγετο από τη Βουλγαρία.

- Του ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ, Θεολόγου – Καθηγητού

Άγιος Νεομάρτυς Παύλος ο Πελοποννήσιος

Οι Νεομάρτυρες λαμπρύνουν την Εκκλησία μας ως αστέρες απαστράπτοντες. Με την αμετακίνητη πίστη τους στον αληθινό Τριαδικό Θεό και την ομολογία τους στην Ορθοδοξία μας, ως τη μόνη αληθινή και σώζουσα πίστη, αναβίωσαν τα μαρτύρια των πρώτων Χριστιανών. Με τα δικά τους μαρτύρια διέσωσαν την Ορθοδοξία και στήριξαν το δοκιμαζόμενο Γένος μας στα μαύρα χρόνια της τουρκικής δουλείας. Ένας από αυτούς υπήρξε και ο άγιος Νεομάρτυς Παύλος ο Πελοποννήσιος.

Τόπος καταγωγής του το χωριό Σοποτό της Επαρχίας Καλαβρύτων. Γεννήθηκε στα 1790 από γονείς φτωχούς, αλλά ευσεβείς και ενάρετους. Το βαπτιστικό του όνομα ήταν Παναγιώτης. Μέσα στη φτώχεια και την καταπίεση των κατακτητών Τούρκων, φρόντισαν οι γονείς του να τον αναθρέψουν με την πίστη στο Θεό και να τον εμποτίσουν με τις χριστιανικές αρετές, που πρέπει να έχει ένας αληθινός Χριστιανός.

Όταν έγινε έφηβος, και μη έχοντας τα μέσα να ζήσει στο φτωχό ορεινό χωριό του, αποφάσισε να πάει στην Πάτρα, για την αναζήτηση καλλίτερης ζωής. Προσκολλήθηκε σε κάποιον βιοτέχνη υποδηματοποιό και έμαθε την τέχνη του σανδαλοποιού, υποδεικνύοντας ενάρετο βίο και σεβασμό προς όλους.

Έμεινε στην αχαϊκή μεγαλούπολη δεκατέσσερα χρόνια. Όμως κάποια στιγμή αποφάσισε να γυρίσει στο χωριό του, κοντά στους δικούς του, να ασκήσει το επάγγελμα, που έμαθε στην Πάτρα. Με τα χρήματα που έφερε μαζί του επέλεξε κάποιο χώρο, να τον νοικιάσει, προκειμένου να στεγάσει το εργαστήριό του. Φαίνεται πως οι ιδιοκτήτες του καταστήματος ήταν δύστροποι και αναξιόπιστοι άνθρωποι, απαιτώντας μεγαλύτερο νοίκι από εκείνο που είχαν συμφωνήσει αρχικά. Ο Παναγιώτης αδυνατούσε να καταβάλει το ποσό και γι’ αυτό τον έσυραν στα τουρκικά δικαστήρια και τον έκλεισαν στη φυλακή. Ο Παναγιώτης, πάνω στο θυμό του είπε τη φράση: «Τούρκος να γίνω, αν δώσω περισσότερα». Με την απερίσκεπτη αυτή φράση του, οι τούρκοι δικαστές τον αθώωσαν και τον έβγαλαν από τη φυλακή. Συμφώνησε επίσης με τους ενοικιαστές και έδωσε τα χρωστούμενα. Πρέπει να διευκρινίσουμε εδώ πως όποιος Ρωμιός διέπραττε το οποιοδήποτε παράπτωμα, όσο βαρύ και αν ήταν, και ομολογούσε ότι αλλαξοπίστησε ή ότι θα αλλαξοπιστήσει, τα τουρκικά δικαστήρια τον αθώωναν, με το αιτιολογικό, ότι, η απλή ομολογία πίστης στο Ισλάμ, διαγράφει όλες τις πρότερες αμαρτίες, όπως προβλέπει το Κοράνιο! Τη φράση του αγαθού Παναγιώτη, την εξέλαβαν οι τούρκοι ως εθελούσιο εξισλαμισμό!

Μετά την αποφυλάκισή του έφυγε από τα Καλάβρυτα και πήγε στην Τρίπολη, χωρίς να έχει συνειδητοποιήσει το βάρος της ακούσιας ομολογίας του, ότι έγινε Τούρκος. Εκεί μάλιστα έμπλεξε με δύο άλλους νεαρούς, στους οποίους συστήθηκε ως τούρκος με με τους οποίους διασκέδαζε στη γύρω περιοχή.

Μετά από κάποιο καιρό άρχισε να συνειδητοποιεί το μεγάλο του σφάλμα και άρχισε να τον ελέγχει η συνείδησή του. Δε μπορούσε να ησυχάσει. Ο τόπος που διέπραξε το ανοσιούργημα δεν τον χωρούσε πια και γι' αυτό αποφάσισε να πάει στο Άγιο Όρος για να εξιλεωθεί από το κρίμα του. Εγκαταστάθηκε στη Λαύρα του Αγίου Αθανασίου και έγινε υποτακτικός σε κάποιον ενάρετο και σοφό γέροντα Πελοποννήσιο, ονόματι Τιμόθεο, στον οποίο εξομολογήθηκε το βαρύτατο σφάλμα του. Ο άγιος Γέροντας προσπάθησε να τον παρηγορήσει και να απαλύνει τον πόνο του. Λίγο αργότερα αποφάσισε να γίνει μοναχός και έλαβε το μοναχικό όνομα Παύλος και εγκαταστάθηκε με τον Γέροντά του στη Ρωσική Μονή του Αγίου Παντελεήμονα. Εκεί έμεινε τρία χρόνια, ασκούμενος, προσευχόμενος και κλαίοντας ακατάπαυστα για το αμάρτημα της ακούσιας άρνησης του Χριστού. Εκεί πήρε και τη μεγάλη απόφαση: να ξεπλύνει με το μαρτύριο την αμαρτία του!

Όντας ήδη 25 χρόνων, έφυγε από τη Ρώσικη Μονή και πήγε στη Σκήτη της Αγίας Άννας και υποτάχτηκε στον πνευματικό του, τον ιερομόναχο Ανανία, στον οποίο γνώρισε τον πόθο του για το μαρτύριο. Εδώ πρέπει να διευκρινίσουμε πως στα χρόνια της δουλείας υπήρχε, κυρίως στο Άγιο Όρος, ο θεσμός του «αλείπτη», ήτοι του πνευματικού, που προετοίμαζε όσους ποθούσαν το μαρτύριο. Ο Ανανίας ήταν ένας από αυτούς. Έμεινε στη Σκήτη 40 ημέρες, όπου προετοιμάστηκε πνευματικά και ψυχικά. Ύστερα πήρε την ευλογία των Πατέρων και αναχώρησε για την πατρίδα του, να συναντήσει το μαρτύριο.

Έφτασε στη Μονή του Μεγάλου Σπηλαίου, όπου έμεινε για 40 ημέρες με αυστηρή νηστεία, αγρυπνία και προσευχή. Κατόπιν αναχώρησε για τα Καλάβρυτα και μετά για την Τρίπολη. Εκεί έμαθε ότι κάποιος εξάδελφός του είχε γίνει εξωμότης και ζούσε στο Ναύπλιο. Πήγε εκεί, προκειμένου να τον διορθώσει. Μαζί με τον εξωμότη ξαναγύρισε στην Τρίπολη, όπου παρουσιάστηκε στο Μουφτή της πόλεως, από τον οποίο πήρε άδεια να παραστεί στον τούρκο κατή, την ημέρα της μεγάλης σύναξης πολλών χριστιανών προκρίτων και αρχιερέων.

Ενώπιον αυτών διακήρυξε με δυνατή φωνή τη θεότητα του Ιησού Χριστού και άσκησε δριμύτατο έλεγχο κατά της θρησκείας του Ισλάμ. Διακήρυξε επίσης ότι ο ίδιος ακούσια έγινε εξωμότης του Χριστού, αλλά τώρα είναι Χριστιανός και δεν αλλάζει την πίστη του, με καμιά δύναμη, ούτε και με το θάνατο! Ακολούθησαν ανακρίσεις, υποσχέσεις από τους Τούρκους για δόξες, τιμές, αξιώματα και

χρήματα. Υποβλήθηκε σε βασανισμούς, αλλά αυτός έμεινε αμετακίνητος.

Ο τούρκος κατής έβγαλε την ποινή, υπόγραψε την θανάτωσή του δια της πυράς. Τελικά τον αποκεφάλισαν στις 22 Μαΐου του 1818, στην Τρίπολη, σε ηλικία 28 ετών. Το τίμιο λείψανο του Μάρτυρα το πέταξαν σε χώρο ακαθαρσιών σε οικόπεδο κάποιου τούρκου αξιωματούχου. Όμως οι Χριστιανοί της Τρίπολης το παρέλαβαν κρυφά και το ενταφίασαν με τιμές, στη Μονή Αγίου Νικολάου Βαρσών. Εκεί υπάρχουν μέχρι σήμερα τα χαριτόβρυτα λείψανά του, τα οποία αγιάζουν τους προσκυνητές και θαυματουργούν. Η μνήμη του εορτάζεται στις 22 Μαΐου και είναι ο πολιούχος Άγιος της Τριπόλεως, μαζί με τον άγιο Νεομάρτυρα Δημήτριο, οι οποίοι συνεορτάζουν την ίδια ημέρα.